

Màxima tensió al Sàhara

El Consell de Seguretat de l'ONU va decidir en la seua última reunió mantenir els cascos blaus al Sàhara Occidental fins a finals de febrer del 2001.

Un últim intent de trencar els obstacles per fer realitat l'esperat referèndum d'autodeterminació per a la zona.

Però la població sahrauí està cansada d'esperar i els dirigents del Front Polisario parlen cada vegada més clar de tornar a la guerra.

A mitjan mes passat es van complir vint-i-cinc anys des que els governs espanyol, marroquí i maurità van signar els anomenats "acords de Madrid". En aquell pacte, l'estat espanyol cedia als dos estats africans l'antiga colònia espanyola del Sàhara, sense comptar amb la població autòctona, els sahrauís, que ja s'havien organitzat per demanar la independència, sota el comandament del Front per a l'Alliberament del Saquiat, el Hamra i el Río de Oro, el Polisario. Començà aleshores una cruenta guerra que encara no s'ha tancat. Mauritània va renunciar finalment a la part del territori sahrauí que li havia tocat en el repartiment, però el Marroc no.

L'any 1988 les dues parts en conflicte, el Marroc i la constituïda República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), van signar un alto-el-foc i acceptaren un Pla de pau auspiciat per l'ONU que preveia la celebració d'un referèndum d'autodeterminació per a la població sahrauí, que havia de decidir si volia ser marroquina o preferia que el Sàhara fóra un estat independent. Però el referèndum no s'ha celebrat encara. En els camps de refugiats, al voltant de 200.000 sahrauís esperen la solució a un destí que ja dura vint-i-cinc anys.

El fracàs de la MINURSO. Així les coses, i després de molt de temps de presència en la zona, la Missió de les Nacions Unides per a la celebració del Referèndum en el Sàhara Occidental, la MINURSO, no pot vanagloriar-se d'haver fet un treball gaire reeixit. El 1998, quan ja semblava imminent la celebració del referèndum, la MINURSO havia

censat 86.381 persones, a les quals, el Marroc intenta afegir 155.000 més. Minada per la pressió de França –aliada tradicional del Marroc– i amb altres prioritats en el punt de mira, l'ONU no ha pogut solucionar l'últim conflicte postcolonial del planeta. El president de la RASD, Mohamed Abdelaziz, va avisar a final del mes d'octubre que si la MINURSO no pensava desbloquejar el procés de celebració del referèndum, havia d'abandonar la zona dels camps de refugiats. Pocs dies abans, havia tingut lloc a Berlín l'última reunió entre el Polisario i representants del govern marroquí en la qual els marroquins proposaren al Polisario, una vegada més, la creació d'una zona autònoma en l'antic Sàhara sota sobirania marroquí. El Polisario es negà a acceptar cap altra solució que no fóra el pla de pau de l'ONU. Advertit per la tensió que creixia a la zona, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar el 31 d'octubre una pròrroga per a la MINURSO, que es quedarà als camps fins el 28 de febrer del 2001.

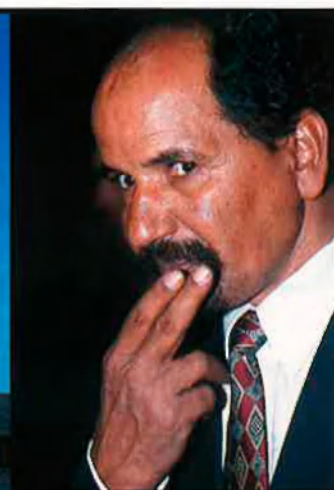
Però, evidentment, això no resulta suficient. Davant una recent visita de diversos membres del govern balear als camps de refugiats, el ministre de Sanitat de la RASD, Omar Mansur, va declarar que "si la negociació no funciona, tornarem a la guerra, no pensem acceptar una altra presa de pèl". Mansur va aclarir a més, que el Polisario atacaria posicions marroquines. Per donar més contundència a les seues amenaces, la ràdio nacional sahrauí retransmetia en directe les maniobres militars del Polisario davant el mur que els separa dels sentinelles marroquins. Hatri Abhul, se-

cretari d'organització del Polisario, parlava de la mateixa manera: "Tornar a la guerra és una possibilitat molt desagradable, però sempre està present, i més en els moments en què sembla que l'ONU no té un interès real de realitzar el pla de pau".

Les amenaces del Polisario demostren també la decepció per l'absència de canvis en la posició marroquina després de la mort de Hassan II. Hassan s'havia presentat a si mateix davant dels seus súbdits com "l'unificador", aquell que tornà al regne tot el terreny que, segons ell, li pertanyia per drets històrics. El seu fill, Mohamed VI s'havia mostrat molt menys bel·licós mentre era príncep, però una vegada s'ha convertit en el responsable de la corona, no ha modificat gens l'actitud de son pare. Inexpert i insegur, Mohamed ha heretat un país ple de crisis socials on el recurs a l'exaltació patriòtica amb l'excusa del problema del Sàhara, ha actuat sempre com un bàlsam eficaç per amagar els problemes reals.

Amb el suport i la pressió de França, que vol assegurar-se el control de la zona davant el seu enemic, Algèria, i amb la seguretat que el govern espanyol no li posarà problemes —i fins i tot acceptarà pagar-li una bona suma de diners per tal de pescar en el banc sahrauí— Mohamed VI ha decidit continuar l'estratègia de son pare: deixar passar el temps i esperar que els sahrauís abandonen la resistència. La lleu amonestació que el rei Joan Carles va fer a Mohamed VI en la seua visita a Madrid, tot insinuant-li que havia d'ajudar a realitzar el pla de pau —silenciada pels diaris marroquins— no va alterar gens ni mica el comportament del monarca alauita. Malgrat tot, per als sahrauís més vells va ser com una mena de demanda de perdó per l'abandonament del Sàhara per part de l'exèrcit espanyol, l'any 1975, ordenat pel mateix Joan Carles.

Per al Polisario, la situació és cada dia més molesta. Als camps de refugiats, la població ha acabat acostumant-se a viure de l'ajuda internacional en una espera llarga de final incert. En els últims anys, han començat fins i tot a sorgir en els campaments algunes tendes i instal·lacions com cafès o llocs on veure

Esquerra, els sectors més radicals del Polisario no paren de fer crides al retorn a la guerra. Dalt, dreta, Mohamed Abdelaziz, president de la RASD, ha llançat un ultimàtum a la MINURSO. A sota, l'aparició de cotxes privats indica l'existència de diferents classes entre els refugiats.

EFE / BAIZA GIL / JORDI SEBASTIÀ

pel·lícules de vídeo, que demostren l'existència de diverses classes socials. Aquells que han aconseguit alguna paga de l'exèrcit espanyol, on van servir fa 25 anys, o que tenen contactes amb la seua família a Mauritània o al Sàhara ocupat, són els únics que poden reunir el capital suficient per comprar provisions a Algèria o Mauritània, i després revendre-les. Han aparegut els primers cotxes privats i els funcionaris, mestres, metges o soldats, que no cobren res per fer el seu treball, es troben en una situació de clara inferioritat.

Tot i que les autoritats ho neguen, aquestes diferències comencen a minar

la solidaritat que havia permès als sahrauís resistir el que cap altre poble ha resistit en una zona del Sàhara extremadament dura. Potser per això, cada vegada sonen més fortes les veus que demanen tornar a les armes. Una renovació del conflicte posaria a prova la força real de Mohamed VI per a dirigir el seu país i, especialment, el seu exèrcit; però significaria, sobretot, més víctimes en terra africana, aquesta vegada com a mostra evident del fracàs de l'ONU, l'organització encarregada, en teoria, d'imposar la pau.

Jordi Sebastià (Tindouf)